

Kusz Veronika
Kroó György-plakett (2019)
– Laudáció –

Nagyon örülök, hogy én beszélhetek itt Kusz Veronikáról ebből a nagyon örömteli alkalomból. Vera olyan zenetudós, amilyen én is szeretnék lenni. – És most következhetne az (nagyon kézenfekvő lenne), hogy mit jelent nőként, teljes vagy félállású anyaként tudósnak, zenetörténésznek, értelmiséginek lenni. Én azonban nem így gondolok erre a munkára, erre a pályára, és szerintem Vera sem. A kettő nem válik el egymástól. Egyrészt, mert az anyaságot nem érdemes nehézségként, akadályként megélni. Minden perce öröm, és természetes minden esetleges nehézségnek gondolható velejárója is. És az édes-keserű nemes akadályoktól akkor sem mentes az életünk, ha ez éppenséggel nem a gyerekek körül forog. Másrészt – és épp ezt becsülöm Vera egész hozzáállásában –, a munkánk, amit csinálunk, amin gondolkodunk, valahogy ennek az életként formálódó egésznek a belső része. Nem is annyira maga a téma, hanem az, hogy csináljuk, gondolkodunk, próbálunk belőle valamit, valami mások számára is hasznosat kihozni. Őszintén feltenni a kérdéseket.

Aki itt volt tegnap, és hallotta Kusz Veronika előadását, de akár hallotta Vera tulajdonképp szinte bármelyik konferencia-előadását, tudja, miről beszélek. Vera írásaiban, megszólalásaiban amellet, hogy ott van a hatalmas anyagismerete és tehetsége, ott van mindig ő maga is. Személyes minden megszólalása, miközben a lehető legobjektívebben próbálja alátámasztani azt, amit gondol, nem feledve, hogy amit gondol, lehet, az csak átmeneti állapot a következő gondolatig. Azonban be kell járnia ezt az utat, és közben elmondja kétségeit, bizonytalanságait is. Nagyon helyesen. Mert, ahogy egyszer Somfai tanár úr mondta nekünk órán (talán Veráéknál is elhangzott): ha valaki olyan sokat foglalkozott egy témával, kötelessége megosztani a hipotéziseit is. A kutatás fontosabb a kutatónál. A kutatás, amennyire magányos, annyira egy virtuális vagy kevésbé virtuális közösség csoportmunkája. Vera is egyszerre magányos harcos és közösséget építő kutató. Bár témáját hatalmas energiákat megmozgatva, szinte egy személyben viszi előre, azzal, ahogyan erről kommunikál, egyúttal közösséget is teremt köréje. Gondoljunk csak a tegnapi napra.

A Kroó-plakett odaítélésének, mint Mikusi Balázs már jelezte, mindig egy aktuális eredmény az apropója. Vera ezt már néhány korábbi munkájával is kiérdemelte volna – de akkor még nem volt Kroó-plakett. Gondoljunk csak a Vikárus László vezetésével készült (gigantikus méretű) 2010-es disszertációjára, majd a Rózsavölgyinél 2015-ben ebből megjelent kötetére (*Dohnányi amerikai évei*), vagy számos tanulmányára (köztük az *American Music* és a *Notes* című, angol nyelvű szakfolyóiratokban), és nem utolsó sorban arra is, hogy Dohnányi amerikai hagyatéka részben neki köszönhetően került a Zenetudományi Intézetbe.

A plakett apropója mégis nem ez az önmagában is figyelemre méltó produktum, hanem egy újabb. Veronika disszertációjának átdolgozott, kibővített angol nyelvű kiadása a közeljövőben jelenik meg a tekintélyes amerikai California University Press kiadónál *Wayfaring Stranger: Ernst von Dohnányi's American Years, 1949–1960* (Oakland, CA: University of California Press, 2020) címmel. Az amerikai könyv jóval több, mint a magyar kiadvány fordítása. Veronika ezt alaposan átdolgozta az angol nyelvű olvasóközönség számára, többek között Dohnányi emigráció előtti pályafutását bemutató fejezettel egészítette ki – lényegében egy új kötet született a korábbi nyomán.

A legkevesebb, amit tehetünk, hogy egy ilyen eredményre odafigyelünk, együtt örülünk Kusz Veronikával munkája elismerésének, és inspirációt, erőt kívánunk a folytatáshoz.

Szacsvai Kim Katalin

(Elhangzott Budapesten, 2019. október 12-én, a Magyar Zenetudományi és Zenekritikai Társaság által alapított Kroó György-plakett átadásakor.)